

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z 2003 r. Nr 229, poz. 2273, z 2004 r. Nr 162, poz. 1694 oraz z 2005 r. Nr 175, poz. 1462), zwana dalej „ustawą”, obowiązuje od dnia 21 listopada 2000 r. Grupy producentów rolnych są tworzone przez samych producentów w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Stanowią one rozszerzenie działalności prowadzonej przez członków grupy w swoich gospodarstwach rolnych i ułatwiają rolnikom wprowadzenie na rynek produktów rolnych. Grupy funkcjonują na rynku wśród innych podmiotów gospodarczych, podlegając tym samym regułom ekonomicznym i konkurując o rynek zbytu z różnymi przedsiębiorstwami komercyjnymi z kraju i z zagranicy.

Na dzień 30 czerwca 2006 r. wpisanych do rejestrów grup producentów rolnych prowadzonych do dnia 31 grudnia 2005 r. przez wojewodów jest 126 grup producentów rolnych. Jest to liczba niewielka jak na 5-letni okres możliwości organizowania się i korzystania z pomocy finansowej na wsparcie działalności administracyjnej.

Wielu producentów rolnych jest członkami spółdzielni rolniczych nieposiadających statusu grupy producentów rolnych (m.in. spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, spółdzielni kółek rolniczych) prowadzących wielokierunkową działalność, w tym również obrót produktami rolnymi. Ich członkami, oprócz producentów, są także osoby niebędące producentami, stąd spółdzielnie te nie mogą uzyskać statusu grupy producentów rolnych. Obecnie członkowie spółdzielni, producenci rolni, chcąc doskonalić swoją działalność zgodnie z przepisami ustawy o grupach producentów rolnych, muszą dodatkowo, obok członkostwa w tych spółdzielniach, tworzyć nowe osoby prawne. Powoduje to dodatkowe koszty finansowe i organizacyjne. Często też brakuje liderów, którzy, mając zaufanie producentów, potrafiliby cały proces organizowania nowej formy prawnej poprowadzić i następnie

pokierować nią w działaniu grupowym. Tymczasem spółdzielnie takie posiadają duży potencjał zarówno ludzki, jak i inwestycyjny, który jest wykorzystywany w niewielkim stopniu. Majątek spółdzielni będący majątkiem jej członków jest w wielu spółdzielniach minimalnie wykorzystywany. W celu pełnego wykorzystania bazy spółdzielczej proponuje się, aby również taka spółdzielnia, w skład której wchodzi co najmniej 5 producentów jednego produktu lub grupy produktów prowadzących gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub prowadzących działalność rolniczą w zakresie działań specjalnych produkcji rolnej, mogłaby być także uznana za grupę producentów rolnych w rozumieniu przepisów ustawy. Spółdzielnie takie muszą prowadzić działalność w celu dostosowania produkcji rolnej do warunków rynkowych, poprawy efektywności gospodarowania, planowania produkcji ze szczególnym uwzględnieniem jej ilości i jakości, koncentracji podaży oraz organizowania sprzedaży produktów rolnych, a także ochrony środowiska naturalnego. Ponadto spółdzielnia taka musi działać na podstawie aktu założycielskiego, który w stosunku do co najmniej 5 producentów jednego produktu lub grupy produktów spełniających wymagania określone w art. 2 ustawy, spełnia wymagania określone w art. 4 ustawy. Aby taka spółdzielnia mogła prowadzić działalność jako grupa, walne zgromadzenie będące najwyższym organem spółdzielni, musi uchwalić zmianę statutu. Przyjęte rozwiązania przyczynią się do współpracy gospodarczej producentów produktów lub grup produktów z wykorzystaniem potencjału spółdzielczego, który jest ich własnością, a także umożliwią łatwiejsze organizowanie się takich grup przez wyeliminowanie procedur rejestracji prowadzonych przez samych producentów. Omówione zmiany (art. 1 pkt 3-7 projektu ustawy) są konsekwencją przyjęcia art. 3a.

Natomiast zmiana pkt 1 w art. 4 ustawy polega na zwolnieniu z obowiązku informowania, co najmniej na 12 miesięcy przed końcem danego roku działalności członków grupy, o zamiarze wystąpienia z grupy tych producentów, którzy otrzymali postanowienie o spełnieniu warunków określonych w przepisach w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na uzyskiwanie rent strukturalnych objętej planem rozwoju obszarów wiejskich.

Producent rolny, który otrzymał takie postanowienie, powinien w terminie 6 miesięcy przekazać gospodarstwo oraz zaprzestać prowadzenia działalności rolniczej.

W celu prawidłowej weryfikacji wniosków o wpis do rejestru grup producentów rolnych przez właściwego ze względu na siedzibę grupy marszałka województwa proponuje się, aby jednym z załączników do składanego wniosku były oświadczenia członków grupy o prowadzeniu gospodarstwa rolnego lub działu specjalnego produkcji rolnej.

Zmiana w art. 1 pkt 8 (dot. art. 13 ustawy) ma charakter redakcyjny i polega na ujednoczeniu terminologii. Zamiast terminu „rok obrotowy” proponuje się wprowadzenie terminu „rok działalności”, za który uważa się rok działalności grupy licząc od dnia wydania decyzji administracyjnej w sprawie spełnienia przez grupę warunków określonych w art. 3 albo art. 3a oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 6.

Grupa producentów rolnych nie jest jednym z wielu działających na rynku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, nastawioną na generowanie zysków, gdyż jej ustawowym zadaniem jest dostosowywanie produkcji rolnej do wymogów rynkowych, poprawa efektywności gospodarowania, planowania produkcji, koncentracja podaży oraz organizowanie sprzedaży wyprodukowanych w gospodarstwach jej członków, co w konsekwencji ma prowadzić do osiągnięcia korzyści przez członków takiej grupy. Ponadto, przychód grupy ze sprzedaży produktów, które nie pochodzą z gospodarstw jej członków, jest ustawowo ograniczony i nie może osiągać połowy przychodu grupy ze sprzedaży produktów lub grup produktów, dla których grupa została utworzona. Na tym tle uwidacznia się, że istotą organizowania się producentów rolnych w grupy jest pomocniczy charakter działalności prowadzonej przez taką grupę wobec jej członków. Wobec tego, uzasadnionym jest pogląd, że zakres obowiązków podatkowych grup powinien być analogiczny jak zakres obowiązków podatkowych rolników. Rolnicy organizując się poprawiają, ważny z publicznego punktu widzenia, stopień zorganizowania rynku produktów rolnych, czego nie zakładają w swoich celach

działania podmioty komercyjne, nastawione przede wszystkim na zysk od zainwestowanego kapitału. Podleganie przez grupy obowiązkowi podatkowemu w zakresie podatku od nieruchomości i podatku dochodowego od osób prawnych jest odbierane przez producentów, jako swoista kara za to, że zorganizowali się chcąc poprawić ekonomiczne efekty gospodarowania i zorganizowania rynku produktów rolnych. Sytuacja obecna bardzo negatywnie oddziałuje na proces organizowania się producentów oraz rozwój grup już działających.

Grupy producentów rolnych obecnie są zwolnione z podatku od nieruchomości od budynków i budowli nowo wybudowanych lub zmodernizowanych, oddanych do użytkowania, wykorzystywanych przez grupy na działalność statutową, przez okres 5 kolejnych lat po uzyskaniu wpisu grupy do rejestru. Pierwsze lata, szczególnie dwa – trzy lata, są dla grup pod względem finansowym trudne. W tym czasie grupy nie są w stanie same ponieść kosztów inwestycyjnych związanych z budowaniem czy też z modernizacją budynków lub budowli. Z tego powodu bardzo niewielka część grup producentów rolnych podejmuje te działania.

W związku z powyższym proponuje się dokonać zmiany w ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 121, poz. 844), przez nadanie nowego brzmienia pkt 13 w ust. 1 w art. 7 tej ustawy. Zgodnie z zaproponowanym brzmieniem przepisu zwolnione od podatku od nieruchomości byłyby budynki i budowle zajęte przez grupę producentów rolnych wpisaną do rejestru tych grup, wykorzystywane wyłącznie na prowadzenie działalności w zakresie sprzedaży produktów lub grup produktów wytworzonych w gospodarstwach członków grupy, lub w zakresie określonym w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.), czyli działalności polegającej m. in. na zaopatrywaniu członków grupy w środki produkcji, przechowywaniu, konfekcjonowaniu i standaryzacji produktów lub grupy produktów.

Również w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.) proponuje się w art. 17

w ust. 1 dodać pkt 44, zgodnie z którym wolne od podatku są dochody grupy producentów rolnych wpisanej do rejestru tych grup, pochodzące ze sprzedaży produktów lub grup produktów, dla których grupa została utworzona, wyprodukowanych w gospodarstwach jej członków – w części wydatkowanej na rzecz członków tej grupy w roku podatkowym lub roku po nim następującym, przy czym za wydatki uważa się zakup środków produkcji przekazanych członkom grupy producentów rolnych i szkolenie tych członków. Proponowany przepis nie zwalnia grupy z podatku dochodowego od całości wypracowanego dochodu, na który mogą składać się inne rodzaje działalności, lecz tylko w wąskim zakresie – dochody pochodzące ze sprzedaży produktów lub grup produktów, dla których grupa została utworzona, wyprodukowanych w gospodarstwach jej członków w części wydatkowanej na rzecz członków tej grupy. Rolnik sprzedając produkty rolne wyprodukowane w swoim gospodarstwie, nie podlega obowiązkowi podatkowemu, natomiast grupa, którą należy traktować jako „przedłużenie gospodarstwa rolnego” takiemu obowiązkowi podlega. Zwolnienie podatkowe w minimalnym stopniu wpłynie na dochody budżetu państwa, ponieważ faktycznie dochodu nie ma ze względu na brak objęcia przepisami o podatku dochodowym rolników indywidualnych, natomiast przyczyni się to do wzrostu przychodów budżetu państwa z tytułu dochodów z działalności grup producentów nieobjętej zaproponowanym zwolnieniem podatkowym. Zwolnienie takich grup z podatku w zakresie dochodu z obrotu między członkami a taką grupą pozwoli na realizację celów statutowych i stworzy szanse grupom i organizacjom do szybszego rozwoju przez inwestowanie wypracowanego dochodu. Takie działania wpłyną na rozwój lokalny przez tworzenie nowych miejsc pracy, zwiększą dochody mieszkańców, a tym samym spowodują większy wpływ do budżetu państwa środków uzyskanych z podatków pośrednich.

Projekt ustawy został zaakceptowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Z uwagi na to, że forma pomocy określona w projekcie ustawy – w art. 2 zmieniającym ustawę z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych

oraz w art. 3 zmieniającym ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych – wymaga notyfikacji Komisji Europejskiej na podstawie art. 88 ust. 3 Traktatu Wspólnot Europejskich, projekt ustawy po jego przyjęciu przez Radę Ministrów zostanie przedłożony Komisji Europejskiej w celu notyfikacji. Projektowane rozwiązania nie będą mogły wejść w życie zanim procedura stosowana na podstawie art. 88 ust. 3 Traktatu Wspólnot Europejskich nie doprowadzi do wydania przez Komisję Europejską decyzji końcowej (rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu Wspólnot Europejskich).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt ustawy został umieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jest uwzględniony w Programie prac Rady Ministrów na 2006 r. Od dnia udostępnienia projektu w Biuletynie Informacji Publicznej żaden podmiot wykonujący zawodową działalność lobbingową nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy (zgłoszenie w rozumieniu art. 7 ustawy o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa).

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji, o której mowa w tym rozporządzeniu.

W związku z tym, że spółdzielnie, które chcą prowadzić działalność jako grupa muszą dokonać pewnych przekształceń w celu przystosowania się do wymagań określonych w projektowanej ustawie, proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia. Jednocześnie proponuje się, aby art. 2 i art. 3 (dotyczące zwolnień podatkowych) weszły w życie z dniem 1 stycznia 2007 r., wraz z rozpoczęciem nowego roku budżetowego.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny

Grupy producentów rolnych, spółdzielnie rolnicze, których członkami są producenci jednego produktu lub grupy produktów oraz marszałkowie województw.

2. Wpływ aktu normatywnego na dochody i wydatki sektora finansów publicznych

Przeprowadzona analiza wartości płaconych podatków od dochodów od osób prawnych oraz od nieruchomości wskazuje, że wielkości te są minimalne. Obecnie grupa średnio płaci około 18 tys. zł podatku od dochodu od osób prawnych i około 2,5 tys. zł podatku od nieruchomości. Przeliczając te wartości na 126 grup producentów rolnych, wpisanych do odpowiednich rejestrów, obciążenie budżetu państwa z tytułu zwolnienia grup z podatku dochodowego od osób prawnych wynosiłoby około 2 mln zł. Natomiast budżety gmin będą pomniejszone o około 300 tys. zł z tytułu zwolnienia wyżej wymienionych podmiotów z podatku od nieruchomości oraz około 170 tys. zł z tytułu zwolnienia z podatku od dochodów od osób prawnych.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi są prowadzone prace nad Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W działaniu dotyczącym wspierania grup producentów rolnych przewiduje się, że w każdym roku powstanie około 50 grup producentów rolnych. W związku z powyższym ocenia się, że w każdym roku dodatkowo obciążenie budżetu państwa, z tytułu zwolnienia grup z podatku dochodowego od osób prawnych, będzie zwiększane o około 950 tys. zł. Budżety gmin będą pomniejszone o około 125 tys. zł z tytułu zwolnienia grup z podatku od nieruchomości oraz o około 50 tys. zł z tytułu zwolnienia z podatku od dochodów od osób prawnych.

3. Wpływ aktu normatywnego na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Rozwijające się grupy producentów rolnych będą stawały się coraz bardziej konkurencyjne w stosunku do innych podmiotów. Pięcioletni okres organizowania się grup producentów w małym stopniu wpłynął na zwiększenie udziału grup w rynku produktów rolnych. W zależności od produktu waha się w granicach 0,1%-3%, wyjątek stanowią plantatorzy tytoniu, którzy w ciągu 2 lat zorganizowali się w 11 grupach – zorganizowanie wynosi ok. 97% plantatorów, co przekłada się na ok. 90% produkcji liści tytoniu. Nowe grupy producentów rolnych dzięki proponowanym rozwiązaniom będą mogły stanowić większy udział w rynku (wzrost o ok. 5% rocznie), dążyć do wielkości osiąganą przez grupy unijne (około 60%).

4. Wpływ aktu normatywnego na rynek pracy

Wejście w życie ustawy spowoduje powstanie nowych miejsc pracy w dobrze funkcjonujących grupach producentów rolnych.

5. Wpływ aktu normatywnego na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie ustawy pozytywnie wpłynie na rozwój regionalny przez umożliwienie tworzenia nowych grup producentów rolnych, szczególnie w województwach: wielkopolskim, mazowieckim, małopolskim, podkarpackim, lubelskim, śląskim i kujawsko – pomorskim.

6. Konsultacje społeczne

W zakresie konsultacji społecznych projekt ustawy został przesłany do Krajowej Rady Izb Rolniczych, Krajowej Rady Spółdzielczej, Krajowych Związków Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, NSZZ RI „Solidarność” oraz związków branżowych. Projekt ustawy uwzględnia uwagę Krajowej Rady Spółdzielczej, która proponowała

wykreślić dodany ust. 3 w art. 5 ustawy dotyczący zakazu tworzenia funduszu specjalnego przez grupę, o której mowa w art. 3a projektowanej ustawy. Pozostałe organizacje poparły rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy.